

Miðvikudaginn 15. janúar 1997.

Nr. 15/1997. **Protabú Íslensks bergvatns hf.**

(Sigurður G. Guðjónsson hrl.)

gegn

Íslandsbanka hf.

(enginn)

Kærumál. Frávísunarúrskurður felldur úr gildi. Málshöfðunarfrestur.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 20. desember 1996, sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum 9. janúar 1997. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 17. desember 1996, þar sem máli sóknaraðila á hendur varnaraðila var vísað frá dómi. Kæruheimild er í j-lið 1. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Sóknaraðili krefst þess, að úrskurður héraðsdómara verði felldur úr gildi og lagt fyrir hann að taka málið til efnis-meðferðar. Þá krefst sóknaraðili kærumálskostnaðar úr hendi varnaraðila.

Varnaraðili hefur ekki látið málið til sín taka fyrir Hæstarétti.

Samkvæmt gögnum málsins var bú Íslensks bergvatns hf. tekið til gjaldprotaskipta 28. janúar 1994. Innan kröfulýsingarfrests í protabúið, sem lauk 4. maí 1994, lýsti varnaraðili kröfu, að fjárhæð 27.822.982,70 krónur. Með bréfi til sóknaraðila 5. maí 1994 lýsti varnaraðili yfir skuldajöfnuði þessarar kröfu við innstæðu á þremur innlánsreikningum, að fjárhæð samtals 433.108,96 krónur. Samkvæmt tryggingarbréfi 6. nóvember 1992 naut varnaraðili handveðsréttar yfir innstæðu eins reikninganna þriggja, en 5. maí 1994 nam hún 144.820,96 krónum. Veðréttur þessi tók hins vegar ekki til hinna reikninganna tveggja, sem voru innlendir gjaldeyrisreikningar með innstæðu samtals að fjárhæð 288.288 krónur. Sóknaraðili mót-mælti skuldajöfnuði, hvað varðar þessa tvo síðastgreindu reikninga, með bréfi til varnaraðila 11. maí 1994. Sóknaraðili höfðaði síðan þetta mál til heimtu innstæðu þeirra með birtingu héraðsdómsstefnu 22. maí 1996.

Eins og að framan greinir, lýsti varnaraðili yfir skuldajöfnuði eftir upphaf gjaldþrotaskipta sóknaraðila. Heimild sóknaraðila til að krefja varnaraðila um innstæðu umræddra bankareikninga verður því ekki studd við 136. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o. fl. eða önnur ákvæði XX. kafla þeirra laga um riftun ráðstafana þrotamanns, og er málantilbúnaður sóknaraðila ekki heldur á því reistur. Samkvæmt þessu á ekki við í málinu sá frestur, sem er settur til málshöfðunar í 1. mgr. 148. gr. laga nr. 21/1991. Verður hinn kærði úrskurður því felldur úr gildi og varnaraðili dæmdur til að greiða sóknaraðila kærumálskostnað, svo sem í dómsorði greinir.

D ó m s o r ð:

Hinn kærði úrskurður er felldur úr gildi. Lagt er fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar.

Varnaraðili, Íslandsbanki hf., greiði sóknaraðila, þrotabúi Íslensks bergvatns hf., 35.000 krónur í kærumálskostnað.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjavíkur 17. desember 1996.

Ár 1996, þriðjudaginn 17. desember, er á dómþingi Héraðsdóms Reykjavíkur, sem háð er í Dómhúsinu við Lækjartorg af Hirti O. Aðalsteinssyni héraðsdómara, kveðinn upp úrskurður í máli nr. E-2961/1996: Þrotabúi Íslensks bergvatns hf. gegn Íslandsbanka hf.

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar um frávísunarkröfu stefnda 19. nóvember sl., er höfðað með stefnu, út gefinni 21. maí 1996 og og birtri daginn eftir.

Stefnandi er þrotabúi Íslensks bergvatns hf., kt. 490390-1119, Suðurlandsbraut 4 a, Reykjavík.

Stefndi er Íslandsbanki hf., kt. 421289-5069, Kirkjusandi, Reykjavík.

Dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða sér 288.288 krónur með dráttarvöxtum samkvæmt auglýsingu Seðlabanka Íslands frá 11. júní 1994 til greiðsludags. Þá er þess krafist, að dráttarvextir leggist við höfuðstól á tólf mánaða fresti, fyrst 11. júní 1995.

Málavextir eru þeir, að bú Íslensks bergvatns hf. var tekið til gjaldþrotaskipta með úrskurði Héraðsdóms Reykjavíkur 28. janúar 1994, og var Brynjar Níelsson hdl. skipaður skiptastjóri. Frestdagur við skiptin er 8. desember 1993, og kröfulýsingarfrestur rann út 4. maí 1994. Við uppkvaðn-

ingu gjaldþrotaúrskurðar átti þrotabúið innstæður á þremur innlánsreikningum hjá stefnda, sparisjóðsbók nr. 140091 með innstæðu 5. maí 1994 144.920,96 kr., gjaldeyrisreikning nr. 180199 með 246.289 króna innstæðu og gjaldeyrisreikning nr. 301109 með 41.999 króna innstæðu. Hinn 28. apríl 1994 lýsti stefndi kröfu í búið, að fjárhæð 27.822.982,70 kr., og með bréfi, dagsettu 5. maí 1994, lýsti stefndi yfir skuldajöfnuði á fyrrgreindum innstæðum þrotabúsins og hinni lýstu kröfu. Með bréfi skiptastjóra, dagsettu 11. maí 1994, andmælti hann skuldajöfnuði vegna gjaldeyrisreikninganna og krafðist þess, að innstæður á þeim yrðu greiddar búinu, en féllst að svo stöddu á, að innstæða á sparisjóðsreikningi nr. 140091 yrði dregin frá skuldum. Stefndi ítrekaði skuldajafnaðaryfirlýsingu sína með bréfi, dagsettu 28. júlí 1994.

Stefnandi reisir kröfur sínar á því, að stefndi hafi ekki haft heimild til að ráðstafa innstæðum á gjaldeyrisreikningunum til lækunar á skuldum hins gjaldþrota félags við bankann. Um skilyrði skuldajafnaðar samkvæmt 100. gr. laga nr. 21/1991 sé ekki að ræða, þar sem ekki verði litið svo á, að stefndi standi í skuld við hið gjaldþrota félag, enda sé innstæða á gjaldeyrisreikningum sérgreind eign reikningshafa, sem bankinn hafi enga heimild til að ráðstafa án samþykkis eða heimildar reikningshafans, og breyti gjaldþrot reikningshafa engu þar um. Í öðru lagi vísar stefnandi til þess, að skuldajafnaðaryfirlýsing stefnda hafi komið of seint fram, enda hafi ekki í kröfufylýsingu á hendur búinu verið lýst yfir skuldajöfnuði, og yfirlýsing um skuldajöfnuð hafi komið fram, eftir að kröfufylýsingarfresti lauk. Hafi stefndi með þessu fyrirgert hugsanlegum skuldajafnaðarrétti.

Stefnandi vísar til 72. gr., 73. gr. og 100. gr. laga nr. 21/1991 og jafnframt til almennra reglna kröfuréttar um stofnun skulda og skilyrði til skuldajafnaðar. Þá vísar stefnandi til laga nr. 43/1993, sérstaklega V. kafla. Um dráttarvexti er vísað til 3. mgr. 9. gr. og 12. gr. laga nr. 25/1987 og um málskostnað til 129. gr. og 130. gr. laga nr. 91/1991 og laga nr. 50/1988.

Stefndi styður aðalkröfu sína um frávísun málsins því, að þar sem skuldajafnaðaryfirlýsing stefnda öðlaðist lögverkanir í síðasta lagi 11. maí 1994 og hinum umþrættu innstæðum var varið til greiðslu upp í kröfu stefnda, geti stefnandi ekki haft uppi endurgreiðslukröfu nema í tengslum við riftunarmál, sem höfðað sé skv. 136. gr., sbr. 148. gr. laga nr. 21/1991 um gjaldþrotaskipti o. fl. Þar sem málshöfðunarfrestur skv. 148. gr. sömu laga sé löngu liðinn, aðilar hafi ekki gert með sér sérstakt samkomulag um framlengingu hans og með vísan til dómafordæma, eigi að vísa málinu frá.

Stefnandi mótmælir því, að 136. gr. laga nr. 21/1991 eigi við í þessu máli, og þá eigi málshöfðunarfrestur 148. gr. sömu laga ekki við, þar sem XX.

kafli laganna fjalli einungis um riftun ráðstafana þrotamanns, en ekki um ráðstafanir kröfuhafa á hendur þrotabúinu sjálfu.

Niðurstæða.

Telja verður, að réttarsambandi aðila sé svo háttað, að skuldajöfnuði verði ekki beitt samkvæmt 100. gr. laga nr. 21/1991. Samkvæmt 136. gr. sömu laga gilda því ákvæði XX. kafla laganna um riftun. Samkvæmt 1. mgr. 148. gr. sömu laga skal höfða dómsmál til að koma fram riftun, áður en sex mánuðir eru liðnir, frá því að skiptastjóri átti þess kost að gera riftunarkröfuna. Frestur þessi byrjar þó aldrei að líða fyrr en við lok kröfulýsingarfrests. Í máli þessu lauk kröfulýsingarfresti 4. maí 1994, og daginn eftir lýsti stefndi yfir skuldajöfnuði á tilgreindum innstæðum þrotabúsins og hinni lýstu kröfu. Mál þetta var höfðað með birtingu stefnu 22. maí sl. Þar sem málalíbúnaður stefnanda lýtur að því að fá hnekkð skuldajöfnuði, engin skýring hefur fengist á því, að mál þetta var ekki höfðað fyrr en rúmum tveimur árum eftir, að kröfulýsingarfresti lauk, og ekki er í ljós leitt, að samkomulag hafi verið með aðilum um að lengja málshöfðunarfrestinn, verður að telja, að málshöfðunarfrestur samkvæmt 1. mgr. 148. gr. laga nr. 21/1991 hafi verið liðinn. Ber því að vísa máli þessu frá dómi.

Eftir atvikum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Máli þessu er vísað frá dómi.

Málskostnaður fellur niður.
